Contributed by Brian Droop
maandag, 06 juni 2011 - Last Updated maandag, 06 juni 2011

Op 27 mei overleed Gil Scott-Heron. De zwarte dichter, songwriter, antiracist en revolutionair activist wordt door sommige rappers ook wel de Godfather of Rap genoemd. Zijn platen uit de jaren '70 zijn doordrenkt met de revolutionaire spirit uit die tijd en stonden aan de basis van de latere rap en hip-hop. Eén van zijn bekendste nummers, The Revolution Will Not Be Televised, is een oproep tot wakker worden, een aanval op passiviteit.

Geboren in de Verenigde Staten van 1949, ervaarde Scott-Heron direct de armoede en uitsluiting. Hij woonde in The Bronx, een arme zwarte wijk in New York. Zijn moeder was actief bij de National Association for the Advancement of Colored People (NAACP) die een einde aan de racistische Jim Crow-wetten probeerde te maken.

Tijdens zijn middelbare schooltijd oefende Scott-Heron het schrijven van gedichten. Een van zijn docenten was erg onder de indruk van zijn werk, en regelde een studiebeurs voor hem. Scott-Heron koos voor de zwarte Lincoln Universiteit, omdat Langston Hughes er had gestudeerd – een boegbeeld uit de Harlem Renaissance, ook wel de ‘New Negro Movement’, de literaire stroming onder zelfbewuste zwarte schrijvers in de jaren 1920.

Op de universiteit ontmoette hij Brian Jackson, met wie hij nog lang zou samenwerken. Ze vormden de band Black & Blues. De dubbelzinnige naam betekent zowel ‘Bont en blauw’ als ‘Zwart en blues’. Eind jaren ’60 was de turbulente tijd van de Black Power-beweging en de anti-oorlogsprotesten. Scott-Heron onderbrak zijn studie en schreef in zijn vrije jaar twee romans: The Vulture, over een moord, en The Nigger Factory, over zwarte Amerikanen die vechten voor zinvol onderwijs.

In 1969, een jaar na de gewelddadige dood van Martin Luther King, ontmoette hij The Last Poets, de groep van dichters en muzikanten die intensief betrokken waren bij de zwarte burgerrechtenbeweging. The Last Poets ontleenden hun naam aan een gedicht van de Zuid-Afrikaanse ANC-activist Keorapetse Kgositsile. Het verhaalde over de periode van poëzie, de laatste periode voordat wapengekletter definitief domineerde, When The Revolution Comes… is een van hun bekende nummers. Revolutie was haast tastbaar eind jaren ’60.Politieke muziek

Geïnspireerd door The Last Poets begon Scott-Heron aan zijn eerste albums. Bongo’s, conga’s, percussie en vocalen regeerden het vinyl. Het waren de instrumenten waarmee de bewoners van The Bronx op straat muziek maakten. In zijn teksten veegde hij de vloer aan met oppervlakkig consumentisme, arrogante rijkdom, witte achterdocht en de hypocrisie van sommige zelfbenoemde zwarte revolutionairen.

John Coltrane, Billie Holliday, Nina Simone, Malcolm X en Huey Newton waren zijn inspirators. De VS

kent een traditie van muziek, strijd en scherpe teksten, gecombineerd met dans en het gesprek van de straat. Scott-Heron groeide op hun schouders, gaf het een nieuwe stijl van jazz en funk, en een impuls die doorwerkte tot buiten de zwarte beweging en tot na de eeuwwisseling. De revolutionaire ervaringen resoneerden in alle bewegingen van de jaren ’60 en ’70 door, tot in de rap van vandaag. Muziek kon volgens Scott-Heron ongelijkheid overbruggen en mensen eraan herinnen dat ze moeten terugvechten.

Ook tijdens de neergang van de bewegingen in de jaren '70, vertolkte hij de ervaring en de emoties van de straat. Zijn album Winter in America uit 1974 vertelt over de pijn van zwarte Amerikanen tijdens de economische crisis.

Zijn politieke reikwijdte was groot. In Johannesburg pleitte hij voor verzet tegen het racistische apartheidsregime in Zuid-Afrika, lang voordat er een internationale beweging was. In zijn lied Three Miles Down vertolkte hij de ontbering van mijnwerkers. Hij zong het bewust tijdens de stakingen in de mijnen. In 1979 trad hij op de No Nukes-concerten op in New York, georganiseerd door de Musicians United for Safe Energy. Ze protesteerden tegen het gebruik van kernenergie, vanwege het ongeluk op het Three Mile Island enkele weken eerder. We Almost Lost Detroit was al geschreven wegens een eerdere kernramp.

In 1982 nam hij een Engelse cameraploeg mee naar ‘het echte Washington’, de hoofdstad van ‘een Amerika dat de oplossingen liever in het verleden zoekt en Ronald Ray-Gun alleen maar tot president heeft gekozen omdat John Wayne niet meer in leven is’. Zo hekelde Scott-Heron President Ronald Reagan en zijn conservatieve beleid. Godfather of rap

Scott-Heron wordt vaak de Godfather of Rap genoemd, een titel waar hij niets van wilde weten. De waardering die rappers naar hem toe voelden was niet wederzijds. Hij maakte rappers het verwijt dat hun muzikaliteit ontbreekt. Acid jazz vond hij te oppervlakkig. In een interview: ‘Er is een behoorlijk verschil tussen woorden door muziek strooien, en diezelfde woorden met muziek te mengen ... Ze gebruiken een hoop straattaal en scheldwoorden, maar je ziet nooit de persoon van binnen. Je krijgt daarentegen alleen maar aanstellerigheid.’ In Message to the Messengers hoopt hij dat een nieuwe generatie van rappers zich uitspreekt voor verandering in plaats van de voortzetting van de huidige toestand.

Een jaar geleden, na 16 jaar afwezigheid, bracht hij een nieuw album uit: I’m New Here. Het ontving lovende kritieken. Het is een kijkje in de ziel van een man die tijdens die muzikale afwezigheid aan de drank is geraakt, vanwege drugsbezit in de gevangenis terecht kwam en er weer bovenop probeert te komen. Samen met Jamie XX probeerde hij ook de jongere dubstep-generatie te bereiken.

Berooid begon hij weer met optreden. In 2010 zou hij spelen in Tel Aviv, maar dat kwam hem op kritiek te staan van Palestijnse groepen: ‘Optreden in Israel betekent voor ons hetzelfde als een optreden in het Sun City-resort tijdens Zuid-Afrika’s apartheidsregime.’ In reactie hierop zegde hij het concert af. In navolging van hem weigerden ook andere artiesten.

Scott-Heron was een man met diepte. Hij was bescheiden, eerlijk, compromisloos, en had het onaflaatbare geloof dat er een andere manier moest zijn, ook als zijn eigen leven schipbreuk had geleden. The revolution will not be televised...

Dit artikel verscheen eerder op socialisme.nu